

UNIVERSITATEA TITU MAIORESCU
ȘCOALA DOCTORALĂ - DOMENIUL DREPT

REGIMUL JURIDIC AL RĂSPUNDERII
ADMINISTRATORILOR SOCIETĂȚILOR
COMERCIALE

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. Univ. Dr. Smaranda ANGHENI

DOCTORAND:

GASPAR ANA-MARIA

BUCUREȘTI

2023

CUPRINSUL REZUMATULUI

1. CUPRINSUL TEZEI	4
2. INTRODUCERE ȘI CONȚINUTUL TEZEI.....	9
3. CONCLUZII.....	25
4. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	33

1. CUPRINSUL TEZEI

INTRODUCERE.....	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL 1. Administratorii societăților comerciale. Natura juridică. Reglementare. Răspundere	Error! Bookmark not defined.
1.1 Considerații introductive cu privire la administratorii societăților comerciale	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
1.2. Natura juridică a raporturilor dintre administratori și societatea comercială	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
1.2.1. Concepția clasică.....	Error! Bookmark not defined.
1.2.2. Concepția modernă.....	Error! Bookmark not defined.
1.2.3. Concepția actuală	Error! Bookmark not defined.
1.3. Reglementarea statutului juridic al administratorilor. Numirea și atribuțiile administratorilor	Error! Bookmark not defined.
1.3.1. Aspecte generale privind numirea administratorilor. Condițiile de numire în funcție. Desemnarea administratorilor și publicitatea numirii.	Error! Bookmark not defined.
1.3.2. Atribuțiile și obligațiile administratorilor.....	Error! Bookmark not defined.
1.4. Considerații generale privind răspunderea administratorilor societăților comerciale.	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL 2. Răspunderea civilă a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
2.1 Natura juridică, formele și sancțiunile specifice răspunderii civile a administratorilor.	Error! Bookmark not defined.
2.1.1. Natura juridică a răspunderii civile a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
2.1.2. Formele răspunderii civile a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
2.1.3. Sancțiunile specifice răspunderii civile a administratorilor societăților comerciale	Error! Bookmark not defined.
2.1.4. Solidaritatea răspunderii administratorilor	Error! Bookmark not defined.
2.1.5. Cauze care înlătură răspunderea civilă a administratorului	Error! Bookmark not defined.
defined.	
2.2. Răspunderea civilă a administratorilor față de societate	Error! Bookmark not defined.

2.2.1. Răspunderea civilă directă.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.2. Răspunderea civilă indirectă	Error! Bookmark not defined.
2.2.3. Răspunderea civilă de regres	Error! Bookmark not defined.
2.3. Răspunderea civilă a administratorilor față de terțe persoane	Error! Bookmark not defined.
2.3.1. Cazurile răspunderii civile directe a administratorului față de terțe persoane	Error! Bookmark not defined.
2.4. Acțiunea în răspundere a administratorilor societăților comerciale	Error! Bookmark not defined.
2.4.1. Aspecte generale privind acțiunea în răspundere	Error! Bookmark not defined.
2.4.2. Aspecte procedurale privind acțiunea în răspundere a administratorilor societății (comerciale).....	Error! Bookmark not defined.
2.5 Aspecte de drept comparat privind răspunderea civilă a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
2.5.1 Răspunderea civilă a administratorilor în dreptul spaniol	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL 3. Răspunderea administratorilor în cazul insolvenței societății (comerciale)	Error! Bookmark not defined.
3.1. Considerații generale privind insolvența și procedura insolvenței	Error! Bookmark not defined.
3.2. Răspunderea administratorilor în procedura insolvenței. Natura juridică și condițiile răspunderii civile a administratorilor societăților comerciale. ..	Error! Bookmark not defined.
3.2.1. Natura juridică a răspunderii administratorului societății comerciale in procedura insolvenței	Error! Bookmark not defined.
3.2.2. Condițiile răspunderii civile a administratorilor societăților comerciale	Error! Bookmark not defined.
3.3. Cauze exoneratoare de răspundere	Error! Bookmark not defined.
3.4. Caracterul solidar al răspunderii administratorilor.....	Error! Bookmark not defined.
3.5. Sancțiuni nepatrimoniale.....	Error! Bookmark not defined.

3.6. Cadrul juridic al răspunderii administratorilor în procedura insolvenței **Error! Bookmark not defined.**

3.6.1. Persoanele care răspund în temeiul dispozițiilor art. 169 din Legea nr. 85/2014 **Error! Bookmark not defined.**

3.7. Acțiunea în răspundere a administratorilor societăților comerciale în procedura insolvenței **Error! Bookmark not defined.**

3.7.1. Titularii acțiunii în răspundere **Error! Bookmark not defined.**

3.7.2. Prescripția dreptului material la acțiunea în răspundere **Error! Bookmark not defined.**

3.7.3. Efectele stabilirii răspunderii membrilor organelor de conducere **Error! Bookmark not defined.**

3.7.4. Probleme specifice privind răspunderea membrilor organelor de conducere în cazul insolvenței societăților (comerciale) **Error! Bookmark not defined.**

3.8. Cumulul răspunderii civile fundamentată pe Legea nr. 85/2014 cu răspunderea de drept comun prevăzută de Legea societăților nr. 31/1990 **Error! Bookmark not defined.**

Concluzii **Error! Bookmark not defined.**

CAPITOLUL 4. Răspunderea penală a administratorilor **Error! Bookmark not defined.**

4.1. Aspecte generale privind răspunderea penală. Noțiunea și principiile răspunderii penale a administratorului. Cauzele care înlătură sau exclud răspunderea penală **Error! Bookmark not defined.**

4.1.1 Aspecte generale privind răspunderea penală **Error! Bookmark not defined.**

4.1.2 Noțiunea și principiile răspunderii penale a administratorilor **Error! Bookmark not defined.**

4.1.3 Cauzele care înlătură sau exclud răspunderea penală .. **Error! Bookmark not defined.**

4.2. Cumulul răspunderii penale cu răspunderea civilă a administratorului **Error! Bookmark not defined.**

4.3. Infrațiuni specifice activității administratorilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 **Error! Bookmark not defined.**

4.3.1 Aspecte generale privind infracțiunile prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 **Error! Bookmark not defined.**

4.3.2. Principalele infracțiuni prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 ale căror subiecți activi sunt administratorii.....	Error! Bookmark not defined.
4.4 Infracțiuni în legătură cu procedura insolvenței.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.1. Aspecte generale privind infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței. Noțiunea de bancrută.	Error! Bookmark not defined.
4.4.2. Bancruta frauduloasă.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.3. Gestiunea frauduloasă	Error! Bookmark not defined.
4.5. Infracțiuni în legătură cu concurența.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.1. Infracțiunea de concurență neloyală.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.2. Infracțiunea prevăzută de art. 65 din Legea nr. 21/1996	Error! Bookmark not defined.
4.6. Aspecte de drept procesual penal	Error! Bookmark not defined.
4.7. Aspecte de drept comparat privind răspunderea penală a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
4.7.1. Infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței în dreptul comparat.....	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL 5. Răspunderea contravențională a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
5.1 Aspecte generale privind contravenția și răspunderea contravențională	Error! Bookmark not defined.
5.1.1. Răspunderea contravențională.....	Error! Bookmark not defined.
5.1.2. Noțiunea de contravenție.....	Error! Bookmark not defined.
5.1.3. Subiectul contravenției.....	Error! Bookmark not defined.
5.1.4. Obiectul contravenției	Error! Bookmark not defined.
5.1.5. Latura obiectivă.....	Error! Bookmark not defined.
5.1.6. Latura subiectivă	Error! Bookmark not defined.
5.1.7. Cauzele care înlătură răspunderea contravențională ...	Error! Bookmark not defined.
5.1.8. Sancțiunile contravenționale	Error! Bookmark not defined.

5.2. Răspunderea contravențională a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
5.2.1. Răspunderea contravențională potrivit Legii societăților nr. 31/1990	Error! Bookmark not defined.
5.2.2. Răspunderea contravențională potrivit Legii nr. 85/2014	Error! Bookmark not defined.
5.2.3. Răspunderea contravențională pentru faptele de concurență neloială.....	Error! Bookmark not defined.
5.2.4. Răspunderea contravențională conform Legii contabilității	Error! Bookmark not defined.
5.3. Aspecte de drept comparat	Error! Bookmark not defined.
5.3.1. Răspunderea contravențională în dreptul francez	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL 6. Răspunderea solidară a administratorilor în materie fiscală	Error! Bookmark not defined.
6.1. Aspecte generale privind creanțele fiscale	Error! Bookmark not defined.
6.1.1. Noțiunea de creanță fiscală.....	Error! Bookmark not defined.
6.1.2. Principiile generale de conduită în administrarea creanțelor fiscale	Error! Bookmark not defined.
6.1.3. Raportul juridic fiscal.....	Error! Bookmark not defined.
6.2. Răspunderea administratorilor în materie fiscală	Error! Bookmark not defined.
6.2.1. Cazurile răspunderii solidare în materie fiscală	Error! Bookmark not defined.
6.2.2. Condițiile angajării răspunderii solidare a administratorilor	Error! Bookmark not defined.
6.3. Aspecte procedurale	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
Concluzii și propuneri de <i>lege ferenda</i>	Error! Bookmark not defined.
BIBLIOGRAFIE	Error! Bookmark not defined.

2. INTRODUCERE ȘI CONȚINUTUL TEZEI

Prin această lucrare ne propunem să analizăm, acele particularități privind regimul juridic al răspunderii administratorilor societăților comerciale, având în vedere faptul că, **în practică pot apărea o serie de probleme în ceea ce privește răspunderea, indiferent de forma pe care aceasta o îmbracă.**

Tema propusă tratează în mod separat *natura juridică* a administratorilor societăților comerciale, *răspunderea civilă*, *răspunderea civilă specială* ce apare în cazul deschiderii procedurii insolvenței, *răspunderea penală*, *răspunderea contravențională și răspunderea solidară în materie fiscală*. Parcurgând fiecare temă putem observa că acestea se întrepătrund, iar unele par a reglementa aceleași lucruri.

Aceasta se caracterizează printr-un **element de noutate**, ținând cont de faptul că **există foarte multe reglementări similare, dar și datorită faptului că legislația specifică anumitor tipuri de societăți este foarte vastă și, pe alocuri, neactualizată și neadaptată condițiilor actuale, fapt ce conduce la crearea unui vid legislativ ce face foarte greu de înțeles, de adaptat și de aplicat normele în vigoare.**

Oportunitatea acestei teme rezidă și din încă neexploatarea tuturor posibilităților permise de legislație în ceea ce privește răspunderea administratorilor societăților comerciale, motiv pentru care am încercat să scoatem în evidență și acele probleme ce pot apărea în practică, încercând să le găsim soluții cât mai adaptate cerințelor actuale.

Importanța acestei teme este dată de câmpul de aplicare al acesteia, respectiv de analiza modalităților prin intermediul cărora persoanele prejudiciate de faptele ilicite ale administratorilor societăților comerciale își pot recupera prejudiciile cauzate. Acest demers prezintă utilitate pentru destinarii săi principali, respectiv persoanele prejudiciate, și în special, creditorii sociali care trebuie să identifice diferite modalități prin intermediul cărora să își poată recupera prejudiciul cauzat, lucrarea fiind o incursiune asupra opiniilor doctrinare controversate, asupra unor probleme privind răspunderea administratorului, probleme cărora am încercat să le găsim soluții adecvate în practica instanțelor de judecată, dar pentru care am oferit în același timp și soluția pe care am considerat-o ca fiind oportună.

Metodele de cercetare folosite au fost: *metoda istorică* prin intermediul căreia au fost reliefate dintr-o retrospectivă istorică modul diferit de evoluție a normelor specifice, *metoda comparativă* pentru a fi evidențiate modificările legislative intervenite în materie, ca efect al schimbărilor succesive aduse de către legiuitor, precum și *metoda sistematică* constând în interpretarea coroborată a mai multor dispoziții legale a fost utilizată pentru argumentarea soluțiilor propuse, precum și a numeroaselor interpretări date normelor de drept.

Primul capitol este destinat **administratorilor societăților comerciale**. Acesta este organul operativ principal și permanent al societății, elementul cel mai dinamic din structura funcțională și de organizare a acesteia, purtătorul voinței colective care se exprimă prin atribuțiile sale de administrare și reprezentare.

Prin realizarea actelor de administrare și de gestiune se poate înlăptui realizarea obiectului social și a scopului pentru care a fost constituită societatea, iar administrarea societății comerciale presupune exercitarea atributelor posesiei, folosinței și dispoziției asupra fondului de comerț și a celorlalte elemente ale patrimoniului, precum și săvârșirea de acte de conservare, administrare sau dispoziție în legătură cu aceste bunuri. Astfel, administrarea societății comerciale este realizată de un **organ distinct**, respectiv de administratorul unic sau de consiliul de administrație (specific sistemului unitar de administrare) sau de către directorat și consiliu de supraveghere (specific sistemului dualist de administrare), administratorul îndeplinind toate operațiunile impuse de realizarea obiectului de activitate, precum și reprezentarea societății în relațiile cu terții, angajând răspunderea acesteia pentru actele juridice încheiate.

De asemenea, putem afirma faptul că, **natura juridică a raportului dintre administrator și societatea comercială** este importantă datorită consecințelor pe care aceasta le are referitoare la răspunderea juridică a acestuia, având în vedere faptul că, în funcție de acest raport răspunderea administratorului față de societate va fi contractuală sau delictuală, după caz.

În concepția clasică a mandatului raporturile dintre societatea comercială și administrator au **izvor contractual**, motiv pentru care și răspunderea administratorului față de societate este una contractuală. Astfel, adepții acestei teorii consideră că administratorul încheie acte juridice în calitate de mandant, motiv pentru care nu poate fi reținută răspunderea sa în raport cu terții, ci doar societatea răspunde față de terți ca urmare a încheierii de către administrator a actului juridic pe seama societății.

Potrivit **teoriei reprezentării legale** răspunderea administratorului nu poate fi decât delictuală având în vedere faptul că răspunderea contractuală are la bază relații contractuale. În baza acestei teorii administratorul își angajează răspunderea atât față de societate cât și față de terți.

În ceea ce **privește perspectiva dualistă**, așa cum aceasta reiese din dispozițiile art. 72 din Legea societăților nr. 31/1990, răspunderea administratorului este diferită, respectiv contractuală pentru nerespectarea obligațiilor izvorâte din contractul de mandat și delictuală pentru nerespectarea obligațiilor prevăzute în sarcina acestuia de către legea societăților comerciale.

Referitor la **administratorul fără putere de reprezentare**, putem afirma faptul că acesta răspunde direct față de societate pentru modalitatea de a îndeplinire a obligațiilor sale. Astfel, acesta **răspunde atât contractual cât și delictual**.

Un alt aspect important, în ceea ce privește răspunderea juridică a administratorului este dată de **distincția dintre calitatea de administrator și cea de salariat**. Astfel, administratorul răspunde potrivit regulilor mandatului comercial, pe când salariatul răspunde potrivit normelor din dreptul muncii.

De asemenea, potrivit dispozițiilor din Legea societăților nr. 31/1990 administratorul are obligația de a-și exercita mandatul cu **diligența unui bun administrator**, precum și cu prudență, această obligație impunând un supliment de rigoare și calificare a persoanei care îndeplinește această funcție, atribuțiile acestei calități necesitând o pregătire și o instruire specifică.

Prin noile reglementări introduse de către legiuitor în dreptul nostru comercial s-a conturat o nouă noțiune, aceea de **decizie de afaceri**, considerată ca fiind un principiu intrinsec al guvernantei corporative, noțiune ce a fost introdusă cu scopul de a proteja administratorul în procesul de luare a deciziilor de afaceri, respectiv de a încuraja mediul de afaceri să își asume riscuri comerciale, exonerându-i pe administratori de răspundere pentru deciziile care au prejudiciat societatea cu condiția ca aceștia să fi acționat cu bună-credință, să fi deliberat și decis pe baza unor informații adecvate care i-au îndreptățit să considere că la momentul deciziei lucrează în interesul societății.

Legiuitorul nu l-a pus la adăpost pe administratorul care a rămas în pasivitate și a evitat luarea unei decizii care ar fi fost favorabilă societății, punând pe același plan acțiunea cu inacțiunea. Astfel, chiar dacă a luat o decizie sau nu a luat o decizie, hotărârea luată de către administrator trebuie să fie justificată în mod temeinic pentru a se asigura responsabilizarea acestuia în manageriatul societății.

De asemenea, administratorii au obligația de a-și exercita mandatul cu **loialitate și în interesul societății**, să nu divulge informațiile confidențiale și secretele comerciale ale societății, la care au acces în calitate lor.

În ce privește **răspunderea administratorilor societăților comerciale**, potrivit dispozițiilor pentru neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege, aceasta nu va putea fi angajată atunci când, chiar ulterior executării anumitor acte sau adoptării unor decizii de către aceștia, adunarea generală a acționarilor adoptă o hotărâre prin care confirmă, chiar și implicit, actele executate sau deciziile adoptate de către administratori, întrucât în astfel de cazuri însăși voința socială este în deplină concordanță cu acțiunile administratorilor. Or, într-o astfel de situație este evident că acțiunile administratorilor sunt conforme voinței sociale, ceea ce exclude posibilitatea angajării răspunderii acestora față de societate sau de acționarii acesteia.

Trebuie menționat faptul că, chiar dacă nu există o definiție legală a **”administratorului de fapt”**, considerăm că și acesta răspunde în solidar, cu administratorul pe care acesta îl substituie, pentru eventualele pagube aduse societății. Cu atât mai mult cu cât există multe cazuri,

când persoana care reprezintă societatea comercială să nu fie una desemnată prin actul constitutiv sau de către adunarea generală și nici una căreia administratorul i-a delegat acest atribut. Astfel, răspunderea administratorilor poate opera doar pentru actele întreprinse în executarea mandatului primit de la societate sau pentru deciziile proprii în legătură cu administrarea societății, nu și pentru cele care aparțin adunării generale.

Astfel, **administratorii răspund față de societate** pentru nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la atribuțiile lor, precum și pentru nerespectarea obligațiilor stabilite prin mandatul încredințat de acționari, prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale.

Capitolul 2 este destinat **răspunderi juridice civile a administratorilor**, aceasta putând fi atât o răspundere contractuală cât și o răspundere delictuală având în vedere obligațiile ce rezultă din mandat sau obligațiile ce rezultă conform legii. Astfel, vom putea observa în cele ce urmează o dublă natură juridică a răspunderii civile ce se manifestă față de societate, dar și față de terți.

Pentru a putea analiza răspunderea civilă a administratorilor societăților comerciale este necesar să pornim de la dispozițiile art. 72 din Legea societăților nr. 31/1990, din acest text de lege putându-se extrage o dublă natură juridică a răspunderii administratorilor societăților. Astfel, am constatat faptul că, majoritatea doctrinei consideră că, în funcție de izvorul obligației încălcate răspunderea administratorilor poate fi contractuală sau delictuală.

În ceea ce privește răspunderea patrimonială a administratorului am putut observa faptul că, aceasta are un caracter reparator concretizându-se într-o obligație de reparare a prejudiciului ce îi incumbă administratorului societății comerciale.

Recunoașterea dublei naturi juridice a răspunderii civile a administratorilor, respectiv contractuală în raporturile cu societatea și asociații și delictuală în raport cu terții presupune și întrunirea cumulativă a unor condiții generale pentru cele două forme: existența unei legături contractuale între persoana responsabilă (administrator) și victimă; existența unei fapte ilicite ce constă în nerespectarea unei obligații contractuale sau legale prin care s-a adus atingere unui drept subiectiv sau unui interes al persoanei vătămate; producerea unui prejudiciu; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită a administratorului și prejudiciul produs; existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul; inexistența unei cauze care să înlăture răspunderea.

Totuși, există anumite împrejurări în care deși fapta săvârșită de administrator a provocat societății sau terților un prejudiciu, nu poate fi angajată răspunderea acestuia.

Exonerarea de răspundere se circumscrie cauzelor de forță majoră, caz fortuit, fapta celui prejudiciat, fapta unui terț pentru care administratorul nu este ținut să răspundă, la care se adaugă și cazurile speciale prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990, însă ne vom opri atenția doar asupra unora dintre acestea pe care le considerăm mai relevante, respectiv asupra cazurilor nelegale de nerăspundere și asupra regulii judecării de afaceri.

Legiuitorului a prevăzut posibilitatea ca în cazul unei pluralități de administratori, aceștia să se poată apăra prin invocarea unor **cazuri nelegale de nerăspundere**, astfel, putând fi exonerat de răspunderea solidară cu predecesorii săi imediați, administratorul în funcție, care având cunoștința de neregulile săvârșite de administratorii precedenți denunță aceste neregularități cenzorilor sau, după caz, auditorilor interni și auditorului financiar.

O altă cauză exoneratoare de răspundere este reprezentată de **regula judecării de afaceri**, însă aceasta poate fi considerată și o limită a obligației de prudență și diligență, administratorii fiind obligați să își exercite mandatul în acest fel.

Regula judecării de afaceri are natura juridică a unei cauze care înlătură răspunderea administratorilor și directorilor pentru eventualele decizii care au prejudiciat societatea, astfel, administratorul, respectiv directorul nu răspunde pentru adoptarea unei decizii greșite care a prejudiciat societatea, dacă, acesta în adoptarea deciziei a considerat că a acționat în interesul societății și pe baza unor informații adecvate.

În ceea ce privește răspunderea civilă a administratorului față de societate au fost identificate trei cazuri de răspundere, respectiv: **o răspundere directă pentru nerespectarea obligațiilor contractuale** (izvorâte din actul constitutiv, din hotărârea adunării generale, etc.) și **legale, o răspundere indirectă pentru fapta altei persoane** ce este fundamentată pe o culpă prezumată a administratorului în exercitarea obligației de supraveghere și control a directorilor și a personalului subordonat, precum și **o răspundere de regres față de societate** pentru prejudiciile cauzate terților de către administrator în exercitarea atribuțiilor încredințate, societatea având un drept de regres contra administratorului în cazul în care aceasta l-a despăgubit pe terțul prejudiciat.

În privința răspunderii administratorului față de terți putem afirma faptul că, societatea participă la raporturile juridice prin organele sale, administratorul, în calitate de reprezentant legal, iar acesta din urmă angajează răspunderea societății pentru actele și faptele juridice săvârșite în exercițiul sau cu prilejul funcției încredințate. De asemenea, terții prejudiciați prin actele sau faptele administratorilor își vor îndrepta acțiunea în răspundere contra societății și nu împotriva administratorului personal.

Referitor la acțiunea în răspundere a administratorului putem observa faptul că, legiuitorul a reglementat o acțiune socială ce este formulată de către societate împotriva administratorului care a produs un prejudiciu, cât și o acțiune socială *ut singuli* ce este formulată de către acționari în numele societății pentru recuperarea prejudiciului suportat de aceasta din urmă.

Cu toate că din redactarea dispozițiilor art. 155 și art. 155¹ din Legea societăților nr. 31/1990, legiuitorul s-a referit mai mult la societatea pe acțiuni, **considerăm că aceste dispoziții se pot aplica și celorlalte tipuri de societăți comerciale chiar dacă există o lacună legislativă în ceea ce le privește pe acestea.**

Tot în ceea ce privește, răspunderea civilă a administratorilor, am putut observa faptul că, și legislația spaniolă este asemănătoare legislației românești, administratorii fiind răspunzători atât față de societate cât și față de asociați și de creditorii sociali, pentru prejudiciul cauzat ori de câte ori aceștia nu își îndeplinesc atribuțiile conferite de lege sau de statut.

Capitolul 3 este destinat **răspunderii civile a administratorilor în cazul insolvenței societății (comerciale)**. Dispoziții referitoare la răspunderea membrilor organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și a oricăror persoane care au contribuit la starea de insolvență a debitoarei regăsindu-se în art. 169 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

Din analiza dispozițiilor art. 169 din legea nr. 85/2014 am putut observa faptul că răspunderea persoanelor menționate de textul de lege este condiționată de existența unui pasiv neacoperit, fără a menționa în mod limitativ una din formele procedurii insolvenței, de unde se poate desprinde concluzia că această acțiune poate fi aplicată în toate formele procedurii insolvenței, fie că este vorba de o procedură generală sau simplificată, de reorganizare sau de faliment, iar o astfel de acțiune de atragere a răspunderii persoanei/persoanelor care au produs starea de insolvență a debitorului poate fi formulată o singură dată în cadrul unei proceduri de insolvență.

Răspunderea persoanelor implicate în conducerea, supravegherea sau activitatea debitorului, în cazul în care aceștia au comis una din faptele ilicite enumerate în mod limitativ de textul art. 169 din Legea nr. 85/2014, **este una civilă**, iar răspunderea civilă în funcție de izvorul acesteia poate fi delictuală pentru fapta proprie sau contractuală.

De asemenea, **răspunderea** întemeiată pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 are un **caracter special** și în ceea ce privește solidaritatea. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 169 alin. (4) din același act normativ răspunderea persoanelor este solidară, cu condiția ca apariția stării de insolvență să fie contemporană sau anterioară perioadei de timp în care și-au exercitat mandatul ori în care au deținut poziția în care au contribuit la starea de insolvență, iar potrivit dispozițiilor alin. (5) al aceluiași text de lege, răspunderea persoanelor în cauză nu va putea fi angajată dacă, în organele colegiale de conducere ale persoanei juridice, s-au opus la actele ori la faptele care au contribuit la starea de insolvență sau au lipsit de la luarea deciziilor care au contribuit la starea de insolvență și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

O problemă ce a ridicat controverse în literatura de specialitate și în practică este aceea referitoare la acțiunea în răspundere întemeiată pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 care se formulează, de cele mai multe ori împotriva fostului administrator statutar, persoană fizică, al debitoarei, însă poate exista posibilitatea să intervină decesul acestuia fie anterior deschiderii procedurii, fie în cursul derulării acesteia. Astfel, s-a ridicat întrebarea dacă

este admisibilă continuarea sau exercitarea acțiunii în atragerea răspunderii administratorului statutar, împotriva moștenitorilor acestuia. Însă nu am putut fi de acord cu opiniile doctrinare având în vedere faptul că, răspunderea reglementată de prevederile art. 169 din Legea nr. 85/2014 are natura juridică a unei răspunderi delictuale speciale *sui generis pentru fapta proprie, având în vedere faptul că aceasta are cele mai multe trăsături caracteristice ale răspunderii civile delictuale de drept comun*. Această răspundere delictuală a membrilor organelor de conducere este o răspundere specială, deoarece ea *împrumută doar unele elemente ale răspunderii delictuale de drept comun și se deosebește esențial de aceasta din urmă prin aceea că ea intervine nu pentru săvârșirea oricărei fapte ilicite, ci numai dacă au fost săvârșite faptele ilicite expres și limitativ prevăzute de dispozițiile art. 169 alin. (1) lit. a)–h) din lege*.

Mai mult decât atât din analiza dispozițiilor art. 1349 din Codul civil și ale dispozițiilor art. 169 din Legea nr. 85/2014, aceste forme reglementate de legiuitor **sunt forme ale răspunderii civile pentru fapta proprie**, iar, **răspunderea civilă delictuală specială reglementată de dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014** intervine numai în cazul în care prejudiciul *a fost cauzat prin săvârșirea uneia dintre faptele ilicite reglementate limitativ de textul de lege*, pe când răspunderea delictuală de drept comun intervine în cazul în care s-a produs un prejudiciu prin săvârșirea oricărei fapte cu caracter ilicit.

O altă problemă controversată este aceea referitoare **la cumulul răspunderii civile fundamentată pe Legea nr. 85/2014 cu răspunderea de drept comun** prevăzută de Legea nr. 31/1990. Însă, pornind de la dispozițiile art. 73 alin. (2) din Legea societăților nr. 31/1990 trebuie admisă posibilitatea răspunderii de drept comun a administratorilor chiar și în situația în care societatea se află în procedura insolvenței.

Astfel, poate exista și acea situație în care prejudiciul cauzat societății și, implicit, creditorilor sociali de către administrator poate fi recuperat doar pe cale unei acțiuni formulată potrivit dispozițiilor de drept comun așa cum acestea sunt reglementate de art. 73 alin. (1) din Legea societăților nr. 31/1990, iar acțiunea în răspundere întemeiată pe dispozițiile art. 73 din Legea societăților comerciale poate fi formulată și de către creditori, fiind de competența instanțelor de drept comun. În acest caz, întinderea prejudiciului fiind stabilită potrivit dreptului comun și va include atât prejudiciul efectiv cât și beneficiul nerealizat, iar insuficiența activului nu va mai avea un rol determinat ci aceasta va deveni un criteriu pentru stabilirea prejudiciului efectiv.

Capitolul 4 este destinat **răspunderii penale a administratorilor**, care este o formă a răspunderii juridice ce reprezintă un raport juridic de constrângere născut ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni. Astfel, administratorii societăților (comerciale) le poate fi atrasă răspunderea

penală doar dacă sunt îndeplinite condițiile generale ale răspunderii juridice și condițiile specifice ale răspunderii penale.

Administratorul societății comerciale, a fost și va fi întotdeauna, acea persoană care pune în mișcare activitatea societății comerciale. Ținând cont de rolul important pe care administratorul îl are în viața societății comerciale, precum și datorită importanței funcției pe care acesta o exercită, este posibil ca administratorul să săvârșească fapte ilicite ce pot conduce la atragerea răspunderii penale a acestuia.

Așa cum am menționat și anterior, administratorul poate răspunde penal pentru faptele ilicite săvârșite de către acesta în exercitarea funcției, motiv pentru care, atât legiuitorul român cât și legiuitorul străin au reglementat o serie de fapte ce pot fi săvârșite de către administratorul judiciar și care pot atrage răspunderea penală a acestuia.

Infracțiunile reglementate de către legiuitor nu se regăsesc doar în Legea specială (Legea societăților nr. 31/1990) acestea se regăsesc și în alte acte normative cum ar fi: Codul penal, Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, Legea nr. 21/1996 privind concurența, etc. Astfel, putem afirma faptul că există o serie de acte normative care incriminează faptele ce pot fi săvârșite de către administratorul unei societăți comerciale.

În ceea ce privește infracțiunile reglementate de Legea nr. 31/1990, acestea se aplică doar în cazul societăților înființate într-una din formele prevăzută la art. 2 din lege, respectiv: societăților în nume colectiv; societăților în comandită simplă; societăților pe acțiuni; societăților în comandită pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată.

De asemenea, trebuie menționat faptul că, potrivit dispozițiilor art. 281 din Legea societăților nr. 31/1990, legiuitorul a stipulat în mod expres faptul că, faptele prevăzute în prezentul titlu, dacă, potrivit Codului penal sau unor legi speciale, constituie infracțiuni mai grave, se sancționează cu pedepsele prevăzute de acestea. Atâta timp cât fapta reținută în sarcina făptuitorului va putea fi încadrată într-o infracțiune mai gravă prevăzută de Codul penal sau într-o altă lege, în sarcina făptuitorului va fi reținută acea infracțiune care este mai gravă și nu infracțiunea prevăzută de dispozițiile Legii nr. 31/1990.

Totodată, din analiza infracțiunilor cu caracter special prevăzute în Legea nr. 31/1990 putem concluziona faptul că între acestea există unele aspecte comune, după cum urmează:

În primul rând, *obiectul juridic generic* al infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 31/1990 este constituit din relațiile sociale născute în legătură cu înființarea, organizarea, modificarea și încetarea activității societăților comerciale reglementate de lege. Astfel, potrivit unei opinii doctrinare¹, **legiuitorul român ocrotește instituția juridică a societăților, instituție**

¹ M.-A. Hotca și colectiv *op. cit.* p. 227.

fundamentală pentru orice stat de drept bazat pe economia de piață. Protecția societăților este asigurată atât în favoarea acestora, cât și sub aspectul ocrotirii țesăturilor de relații sociale generate de existența acestor entități colective dotate cu personalitate juridică. De asemenea, protecția penală a societăților acoperă diverse valori și virtuți sociale, esențiale pentru un stat democratic și social, respectiv cinstea organelor de conducere, adevărul conținutului documentelor emise de aceste entități, respectarea drepturilor fundamentale aparținând terților, asociaților, angajaților etc.

Un alt aspect ce trebuie menționat, este acela că, *obiectul material*, de regulă, lipsește în privința infracțiunilor reglementate de Legea societăților nr. 31/1990.

În al treilea rând, infracțiunile prevăzute de Legea societăților comerciale produc urmări imediate ce constau stării de pericol pentru valorile sociale protejate.

Un alt aspect comun infracțiunilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 se referă la formele infracțiunii (posibile doar în cazul infracțiunilor intenționate), iar pentru aceste infracțiuni legiuitorul nu a incriminat tentativa și actele de pregătire, considerându-le nerelevante penal.

Din analiza textelor de lege se poate observa și faptul că, aceste infracțiuni **se comit cu intenție**, aspect ce reiese atât din expresia „*cu rea-credință*” folosită de către legiuitor, ce semnifică intenția în oricare dintre modalități, cât și din alți termeni care arată faptul că vinovăția făptuitorului trebuie să îmbrace forma intenției.

O altă particularitate a infracțiunilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 este aceea că infracțiunile din domeniul societăților au un **subiect activ calificat** fie în mod **direct**, fie în mod **indirect**, având în vedere faptul că persoanele vizate de normele de incriminare trebuie să aibă calitatea de **administratori, directori**, fondatori, etc., cu excepția infracțiunii prevăzute de art. 280³ din Legea societăților nr. 31/1990².

Infracțiunile prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 se pot comite, în calitate de autor sau coautor de către: administratorul, directorul general, directorul, membrul consiliului de supraveghere sau al directoratului, fondatorul ori reprezentantul legal al societății.

De asemenea, legiuitorul a prevăzut în mod expres în dispozițiile art. 278 alin. (1) din Legea societăților nr. 31/1990 că „*dispozițiile art. 271-277 se aplică și lichidatorului, în măsura în care se referă la obligații ce intră în cadrul atribuțiilor sale.*”

În ceea ce privește **calitatea de instigator sau complice**, dispozițiile legale nu cer condiții speciale, astfel încât pot răspunde penal orice persoane care îndeplinesc condițiile legale privind angajarea răspunderii penale.

² Art. 280³ din Legea nr. 31/1990 prevede faptul că folosirea, cu știință a actelor unei societăți radiate, în scopul producerii de consecințe juridice, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

De asemenea, trebuie reținut faptul că, potrivit dispozițiilor art. 31 din Legea societăților nr. 31/1990, primii membri ai consiliului de administrație, respectiv ai directoratului și ai consiliului de supraveghere, sunt solidari răspunzători, din momentul constituirii societății, față de societate și față de terți pentru: subscrierea integrală a capitalului social și efectuarea vărsămintelor stabilite de lege sau de actul constitutiv; existența aporturilor în natură; veridicitatea publicațiilor făcute în vederea constituirii societății.

În ceea ce privește calitatea de subiecți activi a administratorilor de fapt pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 31/1990 a iscat la nivel doctrinar o serie de controverse. Astfel, într-o opinie doctrinară³ s-a apreciat că și administratorii de fapt pot fi subiecți activi ai acestei infracțiuni, iar într-o altă opinie doctrinară⁴ s-a apreciat că persoana care nu apare menționată ca administrator în actele societare, chiar dacă *de facto* se comportă ca un administrator, nu poate fi autor sau coautor al infracțiunilor prevăzute de în Legea nr. 31/1990, această persoană putând fi trasă la răspundere penală doar dacă sunt îndeplinite celelalte condiții prevăzute de lege, dar în calitate de instigator sau complice, după caz.

Un alt aspect comun al infracțiunilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990 este acela că, subiecții pasivi (persoanele vătămate) nu sunt calificați în mod expres. Astfel, se poate trage concluzia că, sfera persoanelor vătămate coincide cu sfera subiecților de drept, însă considerăm că aceasta este limitată la categoria persoanelor juridice vizate de lege și la anumite persoane care pot fi vătămate prin faptele ce constituie infracțiuni, respectiv la acționari, asociați și creditorii societății.

Din analiza infracțiunilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990, putem concluziona faptul că, pot avea calitatea de **persoane vătămate**, în principal, societățile lezate prin faptele comise, iar în subsidiar, în cazul în care justifică o vătămare, pot avea calitatea de subiecți pasivi creditorii societății, asociații sau acționarii.

De asemenea, normele de incriminare prevăzute de dispozițiile Legii societăților nr. 31/1990 se limitează la persoanele fizice sau juridice care săvârșesc faptele descrise în legătură cu societățile reglementate de această lege. Astfel, nu intră sub incidența acestor norme de incriminare persoanele care activează în cadrul unor organizații asemănătoare societăților reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, cum ar fi societățile cooperative, societățile agricole, etc.

Din analiza pedepselor ce pot fi aplicate administratorilor potrivit dispozițiilor Legii societăților nr. 31/1990 comparativ cu pedepsele ce pot fi aplicate administratorilor în legislația străină, putem observa o **tendință a legiuitorului român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele săvârșite**. Astfel, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt **pedeapsa**

³ N. Cârlescu, *op. cit.* p. 389.

⁴ M.-A. Hotca și colectiv *op. cit.* p. 230.

cu închisoarea sau amenda, instanța de judecată putând opta între sancțiunea ce o poate aplica făptuitorului. În schimb, analizând legislația franceză, putem observa faptul că, legiuitorul francez sancționează atât cu pedeapsa închisorii cât și cu amendă, stabilind chiar și cuantumul amenzii ce urmează a fi aplicată pentru săvârșirea infracțiunii.

Ținând cont de faptul că, societățile au reprezentat și vor reprezenta un pilon de susținere al economiei atât în România cât și în alte state, *de lege ferenda* s-ar impune o înăsprire a pedepselor ce pot fi aplicate pentru infracțiunile comise de către administratorul unei societăți comerciale, având în vedere faptul că, legislația actuală este una foarte permisivă.

Cu titlu de exemplu, putem să menționăm infracțiunea prevăzută de dispozițiile art. 280³ din Legea societăților nr. 31/1990 care sancționează folosirea, cu știință, a actelor unei societăți comerciale radiate, în scopul producerii de consecințe juridice, cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

Din punct de vedere legal, folosirea actelor unei societăți comerciale reprezintă o infracțiune, cu atât mai mult cu cât statul este cel care pierde în fața făptuitorului, fiind destul de dificil de identificat persoanele care comit astfel de infracțiuni. De cele mai multe ori, această situație apare atunci când societatea ce a fost radiată din diverse motive, fie că este radierea urmare a închiderii procedurii insolvenței, fie că este urmare a încheierii procedurii de lichidare întemeiată pe Legea nr. 31/1990, iar în patrimoniul debitoarei se regăsesc bunuri mobile (autoturisme într-o bună stare de funcție, care circulă pe drumurile publice).

În această situație **apar mai multe semne de întrebare** referitoare la cine răspunde pentru orice faptă care poate aduce atingere celorlalte persoane cât și statului. Astfel, în această situație ar trebui să existe o foarte bună comunicare între instituțiile statului, respectiv hotărârile de radiere ale societăților comerciale să fie comunicate nu doar Registrului Comerțului în care societatea a fost înmatriculată ci acestea ar trebui să fie deopotrivă comunicate organelor de poliție care se ocupă cu înmatricularea vehiculelor în România, cât și organelor administrației publice locale care colectează impozite și taxe.

Este adevărat, faptul că, **în prezent există un vid legislativ** ce poate de-a lungul timpului ar putea fi acoperit odată cu schimbarea legislației referitoare la procedura ce se urmează pentru radierea unei societăți din registrul comerțului în care aceasta este înregistrată. Însă, până la modificarea legislației, poate o înăsprire a sancțiunilor ce pot fi aplicate de către legiuitor, ar putea ridica anumite semne de întrebare făptuitorul, iar statul poate impune prin înăsprirea pedepselor o conduită licită și nu una ilicită cum se întâmplă în prezent.

În ceea ce privește **infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței putem observa atât o serie de asemănări cât și o serie de diferențe între faptele incriminate de către legiuitorul român și faptele incriminate în legislațiile străine**. Este important ca legiuitorul

român să ia în considerare modalitatea în care alte sisteme de drept incriminează infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței pentru a putea reglementa cele mai eficiente soluții ce pot fi aplicate într-un domeniu atât de dificil, cum este insolvența, cu atât mai mult cu viața economică a unei societăți a fost și va fi un pilon important al economiei românești, iar orice fapte care ar putea să aducă atingere acestei ramuri trebuie să fie pedepsite.

Referitor la **infracțiunile ce aduc atingere concurenței**, putem afirma faptul că, în momentul în care acestea au fost incriminate, legiuitorul a avut ca scop protecția, menținerea și stimularea concurenței și a unui mediu concurențial normal, în vederea promovării intereselor consumatorilor. De asemenea, un alt scop ce a fost avut în vedere de către legiuitor a fost acela al asigurării unei concurențe loiale, cu respectarea uzanțelor cinstite și a principiului general al bunăcredinței, în interesul celor implicați, inclusiv respectarea intereselor consumatorilor.

Și în urma **analizării pedepselor ce pot fi aplicate administratorilor în ceea ce privește practicile anticoncurențiale**, potrivit **legislației românești comparativ** cu pedepsele ce pot fi aplicate administratorilor în **legislația străină**, putem observa aceeași tendință a legiuitorului român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele săvârșite. Astfel, și în această situație, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt pedeapsa închisorii sau amenda. În schimb dacă analizăm infracțiunile prevăzute de **legislația franceză**, putem observa faptul că, legiuitorul francez sancționează atât cu pedeapsa închisorii cât și cu amendă, stabilind chiar și cuantumul amenzii ce urmează a fi aplicată pentru săvârșirea infracțiunii.

De lege ferenda s-ar impune o **înăsprire a pedepselor ce pot fi aplicate pentru infracțiunile comise de către administratorul unei societăți comerciale, având în vedere faptul că, legislația actuală este una foarte permisivă**, legiuitorul ar putea aplica atât pedeapsa închisorii cât și amenda pentru acest tip de infracțiuni având în vedere faptul că nerespectarea practicilor impuse de lege aduc atingere, în primul rând consumatorilor, nefiind respectate principiile impuse de către legiuitor. De asemenea, pentru aceste infracțiuni, legiuitorul ar trebui să pună mai mult accent și pe recuperarea prejudiciului cauzat de către administrator, cu atât mai mult cu cât în legislația românească recuperarea prejudiciului cauzat lipsește.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementa o serie de infracțiuni ce pot fi reținute în sarcina administratorilor societăților comerciale, prin simpla reglementare a acestora nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, administratorii în exercițiul funcției lor fiind cei mai pasibili de a săvârși anumite fapte cu caracter ilicit care pot atrage răspunderea penală a acestora.

Capitolul 5 este destinat **răspunderii contravenționale a administratorilor**, însă pentru a putea înțelege această formă de răspundere trebuie înțeles faptul că, aceasta este o formă specifică a răspunderii juridice caracterizată atât de trăsăturile generale ale răspunderii juridice cât și de anumite particularități ce îi conferă acesteia un statut de formă juridică distinctă, iar O.G. nr.

2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor reprezintă cadrul general în materie contravențională.

Răspunderea contravențională este o formă specifică a răspunderii juridice, aceasta fiind însă, caracterizată atât de trăsăturile generale ale răspunderii juridice cât și de anumite particularități care îi conferă acesteia statutul de formă juridică distinctă.

Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor constituie cadrul general în materie contravențională, aceasta având drept scop apărarea valorilor sociale care nu sunt ocrotite prin legea penală. Astfel, putem afirma faptul că, prin dispozițiile acestui act normativ s-a stipulat faptul că o faptă nu poate fi considerată în același timp atât infracțiune cât și contravenție, legea contravențională protejând doar acele valori sociale care nu sunt ocrotite de legea penală. Însă, în cazul în care o faptă întrunește atât elementele constitutive ale unei contravenții cât și elementele constitutive ale unei infracțiuni, aceasta va fi considerată infracțiune, urmând a fi atrasă răspunderea penală a făptuitorului și nu răspunderea contravențională.

Administratorul societății comerciale, a fost și va fi întotdeauna, persoana care va pune în mișcare activitatea societății comerciale, acesta având un rol important în viața societății comerciale, iar datorită importanței funcției pe care acesta o exercită, este posibil ca administratorul să săvârșească fapte ilicite ce pot conduce la atragerea răspunderii contravenționale a acestuia.

Prin săvârșirea unei fapte ilicite poate lua mașterea fie un raport juridic penal, fie un raport juridic contravențional, statul, prin organele sale, putând dispune sancționarea contravențională a acestuia.

Contravențiile comise de administratorii societăților comerciale sunt reglementate de către legiuitor și nu se regăsesc doar în Legea specială (Legea nr. 31/1990) acestea se regăsesc și în alte acte normative cum ar fi: Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, Legea contabilității nr. 82/1991, Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, etc. Astfel, putem afirma faptul că ***există o serie de acte normative care incriminează faptele ilicite ce pot fi săvârșite de către administratorul unei societăți comerciale.***

După cum am putut observa din analiza faptelor ilicite, atât legiuitorul român cât și legiuitorul străin au sancționat faptele ce pot fi săvârșite de către administratorii societăților comerciale.

Analizând sancțiunile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor potrivit dispozițiilor Legii nr. 31/1990 comparativ cu sancțiunile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor în legislația străină, ***putem observa o tendință a legiuitorul român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele ilicite săvârșite.***

Astfel, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt mult mai permissive, amenziile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor societăților comerciale având un quantum foarte mic, cu toate că, societățile au reprezentat și vor reprezenta un pilon de susținere al economiei atât în România cât și în alte state, ***de lege ferenda* s-ar impune o înăsprire a sancțiunilor contravenționale**, respectiv a quantumului amenzii ce poate fi aplicată pentru faptele ilicite comise de către administratorul unei societăți comerciale.

Este important ca legiuitorul român să ia în considerare modalitatea în care alte sisteme de drept sancționează faptele ilicite pentru a putea reglementa cele mai eficiente soluții ce pot fi aplicate într-un domeniu atât de dificil, cum este răspunderea contravențională.

***De lege ferenda* s-ar impune o lărgire a sferei contravenționale în ceea ce privește amenziile ce ar putea fi aplicate acestora pentru faptele ilicite comise de către aceștia în timpul exercitării funcției de administrator al unei societăți comerciale**, având în vedere faptul că, legislația actuală este una foarte permisivă, legiuitorul ar putea reglementa o serie de sancțiuni contravenționale plecând în primul rând de la atribuțiile și obligațiile pe care un administrator le are în exercitarea funcției sale.

Este cert faptul că, există o serie de acte normative care sancționează contravențional administratorul unei societăți comerciale pentru nerespectarea atribuțiilor ce îi revin, cum ar fi sancțiunile aplicate pentru nerespectarea practicilor impuse de legislația privind concurența, sau de legislația privind contabilitatea, care aduc atingere, consumatorilor, nefiind respectate principiile impuse de către legiuitor, precum și statului. Însă, după cum putem observa, legislația specială (Legea nr. 31/1990) nu sancționează contravențional nerespectarea atribuțiilor de către administratori sau chiar dacă o face, sancțiunile aplicate sunt foarte mici, quantumul amenzii contravenționale fiind infim raportat la atribuțiile neîndeplinite de către aceștia.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementat o serie de sancțiuni contravenționale ce pot fi reținute în sarcina administratorilor societăților comerciale, prin simpla reglementare a acestora nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, administratorii în exercițiul funcției lor fiind cei mai pasibili de a săvârși anumite fapte cu caracter ilicit care pot atrage răspunderea contravențională a acestora.

***Capitolul 6* este destinat răspunderii solidare a administratorilor în materie fiscală.** Însă, pentru a putea înțelege această formă specială de răspundere a administratorilor societăților comerciale este necesar să se înțeleagă care sunt aspectele generale referitoare la creanțele fiscale, având în vedere faptul că doar în momentul în care există o creanță fiscală neachitată de către debitoare (societatea comercială) doar în acel moment poate fi angajată răspunderea solidară a administratorului acesteia.

O reglementare particulară a răspunderii personale a administratorilor pentru datoriile unei societăți comerciale este cea prevăzută de dispozițiile art. 25 și 26 din Codul de procedură fiscală, care stabilește care sunt persoanele care răspund alături de debitor pentru obligațiile fiscale ale acestuia, fie în temeiul legii, fie în temeiul unui contract cu debitorul (fidejusiune).

Prin reglementarea acestei proceduri speciale, a angajării răspunderii administratorilor, legiuitorul fiscal a dorit asigurarea aplicării și respectarea de către subiecte de drept a regulilor de conduită socială, exprimate în normele de drept instituite în scopul apărării intereselor fundamentate creditorilor bugetari, având în vedere faptul că, doar respectarea regulilor impuse poate să conducă responsabilizarea individului.

Așa cum am arătat și anterior, **răspunderea administratorilor în materie fiscală este o formă specifică a răspunderii juridice**, aceasta fiind însă caracterizată atât de trăsăturile generale ale răspunderii juridice cât și de anumite particularități care îi permit organului fiscal să dispună în vederea recuperării creanțelor ori de câte ori poate fi demonstrată reaua-credință a persoanelor responsabile.

Răspunderea instituită de dispozițiile din Codul de procedură fiscală este o răspundere delictuală, de unde se poate concluziona faptul că pentru a putea fi angajată este necesar să fie îndeplinite și condițiile generale ale răspunderii civile delictuale stabilite prin art. 1357 din Codul civil (fapta ilicită, prejudiciul, legătura de cauzalitate și culpa).

Caracterul special al acestei forme de răspundere constă, în primul rând în faptul că, legiuitorul a delimitat printr-o enumerare exhaustivă categoria faptelor considerate a fi ilicite, iar aceste fapte trebuie să fi provocat starea de insolvabilitate a debitoarei principale.

Datorită importanței funcției pe care administratorul o exercită, este posibil ca acesta să se sustragă de la plata obligațiilor fiscale sau de la orice alte îndatoriri pe care acesta le are în materie fiscală.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementat o procedură prin care poate fi angajată răspunderea solidară a administratorilor, prin simpla reglementare a acesteia nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, cu atât mai mult cu cât, după cum bine se poate observa, din analiza celor două texte de lege, legiuitorul chiar dacă a încercat să vină în ajutorul organului fiscal, reglementarea este una evazivă.

Legiuitorul a instituit, acea condiție a relei-credințe, însă, textul de lege nu a stabilit prin criterii clare cum poate fi demonstrată reaua-credință a administratorului sau a altor persoane, fiind foarte greu de probat în practică acest aspect.

Cu toate că cele două texte de lege au fost modificate, nefiind preluate în forma în care acestea au fost reglementate de către O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, considerăm că și această reglementare, chiar dacă a fost îmbunătățită, este una evazivă, **fiind**

necesar ca textul de lege să cuprindă fără echivoc criteriile în baza cărora poate fi demonstrată reaua-credință a administratorilor sau a altor persoane, pentru ca în baza acestor criterii să se poată angaja răspunderea solidară a acestora. În lipsa acestor dispoziții clare, emiterea unei decizii de angajare a răspunderii solidară este anevoioasă.

Lipsa unor dispoziții concrete care să conducă la angajarea răspunderii solidară în materie fiscală și lipsa de interes a legiuitorului de a legifera o astfel de procedură este cu atât mai mare și mai lipsită de bunăvoință, cu atât mai mult cu cât nu există nici cele două proceduri ce ar fi trebui folosite de către organele fiscale centrale și de către organele fiscale locale. Este adevărat faptul că, pentru organele fiscale centrale există Ordinul nr. 127/2014 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind aplicarea procedurii de angajare a răspunderii solidară reglementate de dispozițiile art. 27 și 28 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală⁵, însă și acesta se referă la vechea legislație, ne mai fiind adoptat niciun alt ordin. Însă, în ceea ce privește organele fiscale locale, l-a nivelului anului 2020 a fost publicat un Proiect de ORDIN pentru aprobarea Procedurii de angajare a răspunderii solidară reglementate de dispozițiile articolului nr. 25 și a articolului nr. 26 din Legea 207/2015 privind Codul de procedura fiscală, cu modificările și completările ulterioare, însă a fost nevoie de o perioadă foarte mare de timp pentru ca această procedură să fie adoptată⁶. Astfel, a fost adoptat de către Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației Ordinul nr. 431/2022 pentru aprobarea Procedurii de angajare a răspunderii solidară reglementate de dispozițiile art. 25 și 26 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, însă chiar dacă au fost legiferate cele două procedurii pentru a putea fi puse în aplicare dispozițiile din Codul de procedură fiscală ***putem observa faptul că cele două proceduri nu repară redactarea defectuoasă a articolelor de lege, motiv pentru care se impune o legiferare a procedurilor necesare pentru ca organele fiscale să poată pună în aplicare dispozițiile legale.***

Concluziile cercetării se regăsesc în finalul lucrării și cuprind, prezentarea, într-o manieră retrospectivă, a modului în care obiectivele și ipotezele de cercetare dezvoltate au fost atinse. Totodată, vor fi regăsite în concluziile cercetării și o serie de aspecte ce ar putea face obiectul unor propuneri *de lege ferenda* care să surprindă realitățile actuale.

Cercetarea s-a realizat pe baza legislației existente până la data de 15.10.2022.

⁵ M. Of. nr. 85 din 04 februarie 2014.

⁶ www.mdlpa.ro

3. CONCLUZII

Pe parcursul acestei lucrări am încercat să oferim o analiză amplă a problematicii complexe a răspunderii administratorilor societăților comerciale. Lucrarea este o incursiune asupra opiniilor doctrinare controversate, a jurisprudenței interne, precum și a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, asupra unor probleme privind răspunderea administratorului, probleme cărora am încercat să le găsim soluții adecvate în practica instanțelor de judecată, dar am oferit în același timp și soluția pe care am considerat-o ca fiind oportună.

După cum am putut observa pe parcursul lucrării, administratorul societății comerciale are atribuții bine determinate de lege, iar nerespectarea acestor atribuții poate atrage răspunderea acestuia, motiv pentru care am analizat sancțiunile aplicabile, și am propus modificarea unor texte de lege, precum și completarea lacunelor legislative pentru a putea elimina în acest fel un vid legislativ creat.

Răspundere administratorilor a fost analizată în permanență din perspectivă **legislativă, doctrinară** cât și din perspectivă **jurisprudențială**, fie că ne-am oprit atenția în ceea ce privește răspunderea juridică civilă, răspunderea administratorilor în procedura insolvenței (răspundere civilă specială), răspunderea penală, răspunderea contravențională sau în ceea ce privește răspunderea în materie fiscală.

În legătură cu demersurile întreprinse se impun câteva **concluzii și propuneri de lege ferenda**.

I. Administrarea societății comerciale este realizată de un organ distinct, respectiv de administratorul unic sau de consiliul de administrație (specific sistemului unitar de administrare) sau de către directorat și consiliu de supraveghere (specific sistemului dualist de administrare), administratorul îndeplinind toate operațiunile impuse de realizarea obiectului de activitate, precum și reprezentarea societății în relațiile cu terții, angajând răspunderea acesteia pentru actele juridice încheiate.

În ceea ce privește **natura juridică** a raportului dintre administrator și societate, aceasta prezintă o deosebită importanță datorită consecințelor pe care aceasta le are referitoare la răspunderea juridică a acestuia, având în vedere faptul că, în funcție de acest raport juridic, răspunderea administratorului față de societate va fi, după caz, contractuală sau delictuală.

În concepția clasică a mandatului raporturile dintre societate și administrator au izvor contractual, motiv pentru care și răspunderea administratorului față de societate este una contractuală. Astfel, adepții acestei teorii consideră că administratorul încheie acte juridice în calitate de mandant, motiv pentru care nu poate fi reținută răspunderea sa în raport cu terții, ci doar societatea răspunde față de terți ca urmare a încheierii de către administrator a actului juridic pe seama societății. Însă, potrivit **teoriei reprezentării legale** răspunderea administratorului nu poate

fi decât delictuală având în vedere faptul că răspunderea contractuală are la bază relații contractuale. În baza acestei teorii administratorul își angajează răspunderea atât față de societate cât și față de terți. Iar, în ceea ce privește perspectiva dualistă, așa cum aceasta reiese din dispozițiile art. 72 din Legea societăților nr. 31/1990, răspunderea administratorului este diferită, respectiv contractuală pentru nerespectarea obligațiilor izvorâte din contractul de mandat și delictuală pentru nerespectarea obligațiilor prevăzute în sarcina acestuia de către legea societăților comerciale.

II. În ceea ce privește răspunderea civilă a administratorilor societăților comerciale, aceasta fost analizată sub toate formele sale, respectiv: delictuală și contractuală, atât față de societate cât și față de terți, fiind analizate și anumite sancțiuni specifice răspunderii civile a administratorilor societăților comerciale.

Răspunderea patrimonială a administratorului are un caracter reparator concretizându-se într-o obligație de reparare a prejudiciului ce îi incumbă administratorului societății comerciale.

Pornind de la dispozițiile art. 72 din Legea societăților nr. 31/1990 am constatat faptul că, majoritatea doctrinei consideră că în funcție de izvorul obligației încălcate răspunderea administratorilor poate fi contractuală sau delictuală, de unde rezultă faptul că, răspunderea administratorilor societăților comerciale poate avea o dublă natură juridică, atât față de societate cât și față de terți.

Recunoașterea dublei naturi juridice a răspunderii civile a administratorilor, respectiv contractuală în raporturile cu societatea și asociații și delictuală în raport cu terții presupune și întrunirea cumulativă a unor condiții generale pentru cele două forme: existența unei legături contractuale între persoana responsabilă (administrator) și victimă; existența unei fapte ilicite ce constă în nerespectarea unei obligații contractuale sau legale prin care s-a adus atingere unui drept subiectiv sau unui interes al persoanei vătămate; producerea unui prejudiciu; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită a administratorului și prejudiciul produs; existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul; inexistența unei cauze care să înlăture răspunderea.

Însă, pot exista și anumite situații în care deși fapta săvârșită de administrator a provocat societății sau terților un prejudiciu, nu poate fi angajată răspunderea acestuia. Astfel, exonerarea de răspundere se circumscrie cauzelor de forță majoră, caz fortuit, fapta celui prejudiciat, fapta unui terț pentru care administratorul nu este ținut să răspundă, la care se adaugă și cazurile speciale prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990, însă una din cele mai importante cauze exoneratoare de răspundere este reprezentată de *regula judecății de afaceri*, dar aceasta poate fi considerată și o limită a obligației de prudență și diligență, administratorii fiind obligați să își exercite mandatul în acest fel.

În ceea ce privește **răspunderea civilă a administratorului față de societate** au fost identificate trei cazuri de răspundere, respectiv: o răspundere directă pentru nerespectarea obligațiilor contractuale (izvorâte din actul constitutiv, din hotărârea adunării generale, etc.) și legale, o răspundere indirectă pentru fapta altei persoane ce este fundamentată pe o culpă prezumată a administratorului în exercitarea obligației de supraveghere și control a directorilor și a personalului subordonat, precum și o răspundere de regres față de societate pentru prejudiciile cauzate terților de către administrator în exercitarea atribuțiilor încredințate, societatea având un drept de regres contra administratorului în cazul în care aceasta l-a despăgubit pe terțul prejudiciat.

În privința **răspunderii administratorului față de terți** menționăm faptul că, societatea participă la raporturile juridice prin organele sale, administratorul, în calitate de reprezentant legal, iar acesta din urmă angajează răspunderea societății pentru actele și faptele juridice săvârșite în exercițiul sau cu prilejul funcției încredințate. De asemenea, terții prejudiciați prin actele sau faptele administratorilor își vor îndrepta acțiunea în răspundere contra societății și nu împotriva administratorului personal.

În ceea ce privește acțiunea în răspundere a administratorului putem observa faptul că, legiuitorul a **reglementat o acțiune socială** ce este formulată de către societate împotriva administratorului care a produs un prejudiciu, cât și o acțiune socială *ut singuli* ce este formulată de către acționari în numele societății pentru recuperarea prejudiciului suportat de aceasta din urmă.

III. În ceea ce privește **răspunderea administratorului în procedura insolvenței**, trebuie observat faptul că, dispozițiile referitoare la atragerea răspunderii a membrilor organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și a oricăror alte persoane care au contribuit la starea de insolvență a debitorului, se regăsesc în Secțiunea a 8-a a Capitolului I din Titlul II în Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

Potrivit dispozițiilor art. 169 din legea nr. 85/2014 răspunderea persoanelor menționate de textul de lege este condiționată de existența unui pasiv neacoperit fără a menționa în mod limitativ una din formele procedurii insolvenței, de unde se poate desprinde concluzia că această acțiune poate fi aplicată în toate formele procedurii insolvenței, fie că este vorba de o procedură generală sau simplificată, de reorganizare sau de faliment, iar o astfel de acțiune de atragere a răspunderii persoanei/persoanelor care au produs starea de insolvență a debitorului poate fi formulată o singură dată în cadrul unei proceduri de insolvență.

Natura juridică a persoanelor implicate în conducerea, supravegherea sau activitatea debitorului, în cazul în care aceștia au comis una din faptele ilicite enumerate în mod limitativ de textul art. 169 din Legea nr. 85/2014, este una civilă, iar răspunderea civilă în funcție de izvorul acesteia poate fi delictuală pentru fapta proprie sau contractuală.

IV. Prin săvârșirea unei infracțiuni, întotdeauna ia naștere un raport juridic penal, în cadrul căruia autorul faptei va fi chemat să răspundă penal pentru fapta săvârșită, iar statul, prin organele sale, are dreptul de a îl trage la răspundere penală pe cel care a comis fapta. Prin raportul juridic penal se stabilește existența infracțiunii și vinovăția persoanei care a comis fapta, fiind aplicate față de această persoană sancțiuni specifice dreptului penal.

Administratorul societății comerciale poate răspunde penal pentru faptele ilicite săvârșite de către acesta în exercitarea funcției, motiv pentru care, atât legiuitorul român cât și legiuitorul străin au reglementat o serie de fapte ce pot fi săvârșite de către administratorul judiciar și care pot atrage răspunderea penală a acestuia.

În ceea ce privește infracțiunile reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, acestea se aplică doar în cazul societăților înființate într-una din formele prevăzută la art. 2 din lege, respectiv: societăților în nume colectiv; societăților în comandită simplă; societăților pe acțiuni; societăților în comandită pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată.

Potrivit dispozițiilor art. 281 din Legea societăților nr. 31/1990, legiuitorul a stipulat în mod expres faptul că, faptele prevăzute în prezentul titlu, dacă, potrivit Codului penal sau unor legi speciale, constituie infracțiuni mai grave, se sancționează cu pedepsele prevăzute de acestea. Atâta timp cât fapta reținută în sarcina făptuitorului va putea fi încadrată într-o infracțiune mai gravă prevăzută de Codul penal sau într-o altă lege, în sarcina făptuitorului va fi reținută acea infracțiune care este mai gravă și nu infracțiunea prevăzută de dispozițiile Legii societăților nr. 31/1990.

Din analiza infracțiunilor prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990, am putut observa faptul că, pot avea calitatea de persoane vătămate, în principal, societățile lezate prin faptele comise, iar în subsidiar, în cazul în care justifică o vătămare, pot avea calitatea de subiecți pasivi creditorii societății, asociații sau acționarii.

De asemenea, normele de incriminare prevăzute de dispozițiile Legii societăților nr. 31/1990 se limitează la persoanele fizice sau juridice care săvârșesc faptele descrise în legătură cu societățile reglementate de această lege. Astfel, nu intră sub incidența acestor norme de incriminare persoanele care activează în cadrul unor organizații asemănătoare societăților reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, cum ar fi societățile cooperative, societățile agricole, etc.

Analizând pedepsele ce pot fi aplicate administratorilor potrivit dispozițiilor Legii societăților nr. 31/1990 comparativ cu pedepsele ce pot fi aplicate administratorilor în legislația străină, putem observa o tendință a legiuitorului român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele săvârșite. Astfel, putem observa faptul că, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt pedeapsa cu închisoarea sau amenda, instanța de judecată putând opta între sancțiunea ce o poate aplica făptuitorului. În schimb dacă ne oprim atenția asupra infracțiunilor prevăzute de

legislația franceză, putem observa faptul că, legiuitorul francez sancționează atât cu pedeapsa închisorii cât și cu amendă, stabilind chiar și cuantumul amenzii ce urmează a fi aplicată pentru săvârșirea infracțiunii.

În ceea ce privește infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței putem observa atât o serie de asemănări cât și o serie de diferențe între faptele incriminate de către legiuitorul român și faptele incriminate în legislațiile străine.

Este important ca legiuitorul român să ia în considerare modalitatea în care alte sisteme de drept incriminează infracțiunile în legătură cu procedura insolvenței pentru a putea reglementa cele mai eficiente soluții ce pot fi aplicate într-un domeniu atât de dificil, cum este insolvența, cu atât mai mult cu viața economică a unei societăți a fost și va fi un pilon important al economiei românești, iar orice fapte care ar putea să aducă atingere acestei ramuri trebuie să fie pedepsite.

În ceea ce privește infracțiunile ce aduc atingere concurenței, putem afirma faptul că, în momentul în care acestea au fost incriminate, legiuitorul a avut ca și scop protecția, menținerea și stimularea concurenței și a unui mediu concurențial normal, în vederea promovării intereselor consumatorilor. De asemenea, un alt scop ce a fost avut în vedere de către legiuitor a fost acela al asigurării unei concurențe loiale, cu respectarea uzanțelor cinstite și a principiului general al bune-credințe, în interesul celor implicați, inclusiv respectarea intereselor consumatorilor.

Și în urma analizării pedepselor ce pot fi aplicate administratorilor în ceea ce privește practicile anticoncurențiale, potrivit legislației românești comparativ cu pedepsele ce pot fi aplicate administratorilor în legislația străină, putem observa aceeași tendință a legiuitorului român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele săvârșite. Astfel, și în această situație, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt pedeapsa închisorii sau amenda. În schimb dacă ne oprim atenția asupra infracțiunilor prevăzute de legislația franceză, putem observa faptul că, legiuitorul francez sancționează atât cu pedeapsa închisorii cât și cu amendă, stabilind chiar și cuantumul amenzii ce urmează a fi aplicată pentru săvârșirea infracțiunii.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementa o serie de infracțiuni ce pot fi reținute în sarcina administratorilor societăților comerciale, prin simpla reglementare a acestora nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, administratorii în exercițiul funcției lor fiind cei mai pasibili de a săvârși anumite fapte cu caracter ilicit care pot atrage răspunderea penală a acestora.

V. Răspunderea contravențională este o formă specifică a răspunderii juridice, aceasta fiind însă caracterizată atât de trăsăturile generale ale răspunderii juridice cât și de anumite particularități care îi conferă acesteia statutul de formă juridică distinctă.

Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor constituie cadrul general în materie contravențională, aceasta având drept scop apărarea valorilor sociale care nu sunt ocrotite prin legea penală.

Administratorul poate răspunde contravențional pentru faptele ilicite săvârșite de către acesta în exercitarea funcției, motiv pentru care, atât legiuitorul român cât și legiuitorul străin au reglementat o serie de fapte ce pot fi săvârșite de către administratorul societăților comerciale și care pot atrage răspunderea contravențională a acestuia.

Contravențiile susceptibile a fi comise de către administratorii societăților comerciale sunt reglementate de către legiuitor și nu se regăsesc doar în Legea specială (Legea nr. 31/1990) acestea se regăsesc și în alte acte normative cum ar fi: Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului, Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, Legea contabilității nr. 82/1991, Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, etc. Astfel, putem afirma faptul că există o serie de acte normative care incriminează faptele ilicite ce pot fi săvârșite de către administratorul unei societăți comerciale.

În ceea ce privește **sancțiunile contravenționale** reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, acestea se aplică societăților înființate într-una din formele prevăzută la art. 2 din lege, respectiv: societăților în nume colectiv, societăților în comandită simplă, societăților pe acțiuni, societăților în comandită pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată.

Analizând sancțiunile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor potrivit dispozițiilor Legii societăților nr. 31/1990 comparativ cu sancțiunile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor în legislația străină, putem observa o tendință a legiuitorului român de a nu aplica sancțiuni foarte grave în raport de faptele ilicite săvârșite. Astfel, putem observa faptul că, sancțiunile aplicate de către legiuitorul român sunt mult mai permissive, amenzile contravenționale ce pot fi aplicate administratorilor societăților comerciale având un quantum foarte mic, cu toate că, societățile comerciale au reprezentat și vor reprezenta un pilon de susținere al economiei atât în România cât și în alte state, *de lege ferenda* s-ar impune o înăsprire a sancțiunilor contravenționale, respectiv a quantumului amenzii ce poate fi aplicată pentru faptele ilicite comise de către administratorul unei societăți comerciale.

Este important ca legiuitorul român să ia în considerare modalitatea în care alte sisteme de drept sancționează faptele ilicite pentru a putea reglementa cele mai eficiente soluții ce pot fi aplicate într-un domeniu atât de dificil, cum este răspunderea contravențională.

De lege ferenda s-ar impune o **lărgire a sferei contravenționale în ceea ce privește amenzile ce ar putea fi aplicate acestora pentru faptele ilicite comise de către aceștia în timpul exercitării funcției de administrator** al unei societăți comerciale, având în vedere faptul că, legislația actuală este una foarte permisivă, legiuitorul ar putea reglementa o serie de sancțiuni contravenționale plecând în primul rând de la atribuțiile și obligațiile pe care un administrator le are în exercitarea funcției sale.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementa o serie de sancțiuni contravenționale ce pot fi reținute în sarcina administratorilor societăților comerciale, prin simpla reglementare a acestora nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, administratorii în exercițiul funcției lor fiind cei mai pasibili de a săvârși anumite fapte cu caracter ilicit care pot atrage răspunderea contravențională a acestora.

VI. O reglementare particulară a răspunderii personale a administratorilor pentru datoriile unei societăți comerciale este cea reglementată de dispozițiile art. 25 și 26 din Codul de procedură fiscală, care stabilește care sunt persoanele care răspund alături de debitor pentru obligațiile fiscale ale acestuia, fie în temeiul legii, fie în temeiul unui contract cu debitorul (fidejusiune).

Răspunderea administratorilor în materie fiscală este o formă specifică a răspunderii juridice, aceasta fiind însă caracterizată atât de trăsăturile generale ale răspunderii juridice cât și de anumite particularități care îi permit organului fiscal să dispună în vederea recuperării creanțelor ori de câte ori poate fi demonstrată reaua-credință a persoanelor responsabile.

Chiar dacă legiuitorul român a reglementa o procedură prin care poate fi angajată răspunderea solidară a administratorilor, prin simpla reglementare a acesteia nu înseamnă că normele de drept impuse vor fi respectate, cu atât mai mult cu cât, după cum bine se poate observa, din analiza celor două texte de lege, legiuitorul chiar dacă acesta a încercat să vină în ajutorul organului fiscal, reglementarea este una evazivă.

Legiuitorul a instituit, acea condiție a relei-credințe, însă, textul de lege nu a stabilit prin criterii clare cum poate fi demonstrată reaua-credință a administratorului sau a altor persoane, fiind foarte greu de probat în practică acest aspect.

Cu toate că cele două texte de lege au fost modificate, nefiind preluate în forma în care acestea au fost reglementate de către O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, considerăm că și această reglementare, chiar dacă a fost îmbunătățită, este una evazivă, fiind necesar ca textul de lege să cuprindă fără echivoc criteriile în baza cărora poate fi demonstrată reaua-credință a administratorilor sau a altor persoane, pentru ca în baza acestor criterii să se poată angaja răspunderea solidară a acestora. În lipsa acestor dispoziții clare, emiterea unei decizii de angajare a răspunderii solidară este anevoioasă. Lipsa unor dispoziții concrete care să conducă la angajarea răspunderii solidară în materie fiscală și lipsa de interes a legiuitorului de a legifera o astfel de procedură este cu atât mai mare și mai lipsită de bunăvoință, cu atât mai mult cu cât nu există nici cele două proceduri ce ar fi trebui folosite de către organele fiscale centrale și de către organele fiscale locale.

Având în vedere complexitatea funcțiilor îndeplinite de către administrator în cadrul societății comerciale, a obligațiilor acestuia, putem afirma faptul că, în ceea ce privește

posibilitatea angajării răspunderii administratorului, ar fi necesară revizuirea de către legiuitor a acestor dispoziții legale și acoperirea vidului legislativ creat de către acesta pentru a se putea realiza o mai bună conștientizare a administratorului societății comerciale referitoare la importanța funcției pe care acesta o deține și la faptul că, orice abatere a acestuia de la scopul pentru care societatea comercială poate conduce la atragerea răspunderii sale.

4. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Tratate, monografii, cursuri

1. *Ad honorem Stanciu D. Cărpenu*, Ed. C.H. Beck, București, 2006;
2. Adam I., C. Nicolae Savu, *Legea societăților comerciale, Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2010;
3. Al Hajjar S., *Răspunderea civilă a administratorului aflat în insolvență*, Ed. Universul Juridic, București, 2012;
4. Angheni S., *Drept comercial pentru învățământul economic*, Ed. Universitară, București, 2006;
5. Angheni S., *Drept comercial. Profesioniștii-comercianși*, Ed. C. H. Beck, București, 2013;
6. Angheni S., *Tratat de drept comercial*, Ed. C.H. Beck, București, 2019;
7. Avram A., *Procedura insolvenței. Răspunderea membrilor organelor de conducere*, Ed. Hamangiu, București, 2007;
8. Bîrsan C., Al. Țiclea, V. Dobrinou, M. Toma, *Societățile comerciale. Organizarea. Funcționarea. Răspunderea*, Ed. Șansa, București, 1993;
9. Bodea R., B. Bodea, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Hamangiu, București, 2018;
10. Bodoroncea G., V.Cioclei, I. Kuglay, L. Lefterache, T. Manea, I. Nedelcu, Fr.-M. Vasile, G. Zlati, *Codul penal. Comentariu pe articole*, Ediția 3, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
11. Bodu S., C. Bodu, *Infrațiuni economice, Infrațiunile la regimul societăților. Infrațiunile de bancrută. Infrațiunile de evaziune fiscală. Comentarii și explicații. Adnotări cu Jurisprudență*, Ediția a II-a revizuită și actualizată, Ed. Rosetti Internațional, București, 2019;
12. Bodu S., *Legea societăților adnotată*, Ed. Rosetti Internațional, București, 2019
13. Bodu S., *Legea societăților comentată și adnotată*, Ed. Rosetti, București, 2017;
14. Bodu S., *Răspunderea civilă a administratorilor și managerilor societăților comerciale*, Ed. Rosetti, București, 2018;
15. Bodu S., *Tratat de drept societar*, Ed. Rosetti, București, 2019;
16. Bufan R., A. Deli-Diaconescu, M. Sărăcuț, *Tratat practic de insolvență*, Vol. I, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. HYamangiu, București, 2022;
17. Căpățână O., *Societățile comerciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1991;
18. Cărpenu St. D., M. A. Hotca, V. Nemeș, *Codul insolvenței comentat*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2017;
19. Cărpenu St. D., *Tratat de drept comercial român*, Ediția a III-a, revizuită conform Noului Cod civil, Ed. Universul Juridic, București 2012;
20. Cărpenu St.D., *Tratat de drept comercial român*, Ediția a VI-a, actualizată, Ed. Universul Juridic, București 2019;

21. Cârcei E., *Societățile comerciale pe acțiuni*, Ed. All Beck, București, 1999;
22. Cioclei V., *Drept penal. Partea specială I. Infrațiuni contra persoanei și infrațiuni contra patrimoniului*, Ediția a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2019;
23. Coman G., *Concurența în dreptul intern și european*, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
24. Costăș C. Fl. (coordonator), *Codul de procedură fiscală. Comentariu pe articole*, Ed. Solomon, București, 2016;
25. Cucu C., M. Gavriș, C.G. Bădoiu, C. Hargha, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990, repere bibliografice, practică judiciară, Decizii ale Curții Constituționale*, Ed. Hamangiu, București, 2007;
26. D. Al. Sitaru, *Dreptul comerțului internațional. Tratat. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2008;
27. Daghe D.M., *Administrarea societății pe acțiuni*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
28. Dimian V.V., *Despre responsabilitatea administratorului în societățile anonime*, Tipografia Universul, București, 1943;
29. Dobrinou V. (coordonator), *Noul Cod penal comentat. Partea specială*, Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
30. Dobrinou V., N. Conea, V. Predescu, P. Abraham, *Infrațiuni prevăzute în legi speciale*, Serviciul Editorial și cinematografic, București, 1983;
31. Dominte N.R., *Organizarea și funcționarea societăților comerciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
32. Duca E., *Codul de procedură fiscală. Comentat și adnotat cu legislație secundară și complementară. Jurisprudență și instrucțiuni*, Ed. Universul Juridic, București, 2021;
33. Eliescu M., *Răspunderea civilă delictuală*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972;
34. Fatol D., *Răspunderea legală a administratorului*, Ed. Reason Media Group, București, 2021;
35. Hotca M.A., M. Gorunescu, N. Neagu, D.G. Pop, Al. Sitaru, R.F. Geamănu, *Infrațiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*, Ediția a V-a revizuită și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2019;
36. Leaua C., *Societăți comerciale. Proceduri speciale*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2009;
37. Munteanu E., *Regimul juridic al administratorilor societăților comerciale*, Ed. All Beck, București, 2000;
38. Nemeș V., *Drept comercial*, Ed. Hamangiu, București, 2012;

39. Pârgaru D., *Infrațiuni în legătură cu procedura insolvenței*, Ed. C.H. Beck, București, 2019;
40. Piperea Gh., C. Andronache, Al. Dimitriu, I. Sorescu, Ale. Rățoi-Pârvu, R. Dan, L. Hagiu, *Codul insolvenței. Note. Corelații. explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2017;
41. Piperea Gh., *Drept comercial român. Teoria generală, întreprinderea și insolvența*, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
42. Piperea Gh., *Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților comerciale*, Ed. All Beck, București, 1998;
43. Podaru O., R. Chiriță, I. Păsculeț, A. Bachiș, *Regimul juridic al contravențiilor*, Ediția 5, Ed. Hamangiu, București, 2021;
44. Sitaru D. Al., C.P. Buglea, Ș.Al. Stănescu, *Dreptul comerțului internațional. Tratat. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2008;
45. Todică C., *Răspunderea juridică civilă a administratorului societății comerciale*, Ed. Universitară, București, 2012;
46. Todică C., *Statutul juridic și puterile administratorului în societatea comercială*, Ed. Universul Juridic, București, 2011;
47. Țiclea Al., M. Toma, *Răspunderea contravențională*, Ed. Șansa, București, 1992;
48. Urda O.A., *Drept comercial român*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
49. Urs I. R., S. Angheni, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Vol. I, Ed. Oscar Print, București, 1998;
50. Vîrjan B., *Infrațiunile de evaziune fiscală*, Ediția 3, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Articole, studii, lucrări de cercetare

1. Adam I., *Atragerea răspunderii membrilor organelor de conducere și a altor persoane pentru intrarea în insolvență a debitorului*, în Revista Dreptul nr. 4/2018;
2. Angheni S., *Unele probleme de drept privind administrarea societăților comerciale. Aspecte de drept comparat*, în „Ad honorem St. D. Cărpenu”, Ed. C.H. Beck, București, 2006;
3. Beligăreanu Ș., *Unele probleme de drept al muncii generate de interpretarea Legii nr. 66/1993 privind contractul de management și a Legii nr. 68/1993 privind garantarea în plată a salariului minim*, în Revista Dreptul nr. 10-11/1994;
4. Beligrădeanu Ș., *Derogări de la dreptul comun al muncii cuprinse în Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale*, în Revista Dreptul nr. 9-12/1990;
5. Bercea L., *Noi standarde de comportament în afaceri? Business judgment rule și răspunderea administratorilor pentru insolvența societății comerciale*, în Revista Curierul Judiciar nr. 7/2014;

6. Bodu S., *Răspunderea civilă a membrilor organelor de administrare față de terți pentru actele și faptele juridice*, în Revista societăților și a dreptului comercial nr. 3/2018;
7. Bodu S., C. Bodu, *Infrațiunile prevăzute în art. 273 din Legea nr. 31/1990 privind societățile. Comentarii din perspectiva mixtă civilă (raporturi juridice între profesioniști) - penală*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 4/2016;
8. Bodu S., *Comentarii asupra infrațiunilor prevăzute la art. 271 din legea nr. 31/1990 privind societățile, tratate din perspectiva mixtă civilă (raporturi juridice între profesioniști) - penală*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 9/2016;
9. Bodu S., *Obligațiile administratorului față de societatea comercială. Regula deciziei de afaceri*, în Revista societăților și a dreptului comercial nr. 2/2018;
10. Bodu S., *Răspunderea membrilor organelor de administrare ale societății insolvente (Partea I-a – Răspunderea în procedura de drept comun)*, în Revista Societăților și a dreptului comercial, Nr. 1/2019;
11. Bodu S., *Răspunderea membrilor organelor de administrare ale societății insolvabile și insolvente*, în Revista Societăților și a dreptului comercial, Nr. 2/2019;
12. Căpățână O., *Caracteristici Generale ale societăților comerciale*, în Revista Dreptul nr. 9-12/1990;
13. Cioclei V., *Situația premisă a infracțiunii de bancrută frauduloasă*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 9/2014;
14. Clocotici D., *Răspunderea penală, contravențională sau prin aplicarea unor amenzi civile, în cazul încălcării dispozițiilor legale care reglementează activitățile comerciale*, în Revista Dreptul nr. 5/1992;
15. Costin M.N., C.M Costin, *Răspunderea administratorilor*, în „Ad honorem St. D. Cărpenu”, Ed. C.H. Beck, București, 2006;
16. Fodor M., S. Popa, *Principalele modificări aduse Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale prin OUG nr. 82/2007*, în Revista Dreptul nr. 1/2008;
17. Gaspar A.M., *Corelația dintre răspunderea delictuală și răspunderea contractuală*, în Conferința internațională a doctoranzilor în drept, Ediția a XI-a, Timișoara, 2019.
18. Hotca M. A., *Aspecte generale privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 31/1990*, în Revista română de drept penal al afacerilor nr. 1/2019;
19. Hotca M. A., *Analiza infracțiunii de bancrută frauduloasă (II)*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 2/2015;
20. Hotca M. A., *Analiza infracțiunii de bancrută frauduloasă (III)*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 3/2015;

21. Hotca M. A., *Natura bancrutei frauduloase*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 7/2021;
22. Hotca M. A., *Răspunderea penală pentru infracțiuni comise în legătură cu încălcarea unor dispoziții privind constituirea, organizarea, modificarea și încetarea societăților*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 11/2015;
23. Hotca M. A., *Răspunderea persoanelor care au determinat starea de insolvență (II)*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 3/2015;
24. Micu C., *Organizarea administrației societății pe acțiuni. Sistemul unitar*, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 2/2007;
25. Mocanu M., *Cine nu poate fi fondatorul unei societăți comerciale?*, în Săptămânalul de drept nr. 30/2019;
26. Năsui G.A., *Aspecte de procedură privind exercitarea acțiunii în atragerea răspunderii administratorului statutar în cadrul procedurii insolvenței împotriva moștenitorilor acestuia, în cazul decesului administratorului statutar*, în Revista Dreptul nr. 2/2019;
27. Nițuleasa L., *Procedura insolvenței – Problema interpretării textelor care guvernează cursul termenului de prescripție a dreptului pentru promovarea acțiunii în acoperirea pasivului*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 8/2019;
28. Pașca V., *Răspunderea civilă delictuală a administratorului judiciar sau a lichidatorului în relația cu terții*, în Revista de drept comercial nr. 5/2005;
29. Pașca V., *Răspunderea penală a administratorului sau a lichidatorului pentru administrarea masei falimentului*, în Revista de drept comercial nr. 7-8/2005;
30. Pașca V., *Unele considerații teoretice și practice privind răspunderea membrilor organelor de conducere ale societății comerciale supusă procedurii reglementate de Legea nr. 64/1995*, în Revista de drept comercial nr. 2/2004;
31. Pălăcean C., *Insolvența persoanelor fizice prin prisma reglementărilor cuprinse în Legea nr. 151/2015: Scopul legii, principiile, domeniul de aplicare, formele procedurii și inițierea procedurii. Câteva aspecte cu privire la minusurile și beneficiile aduse de lege*, în Revista Universul Juridic Premium nr. 10/2018;
32. Pătulea V., *Răspunderea juridică a organelor și conducere, administrare și control ale societăților comerciale cu capital de stat*, în Revista Dreptul nr. 1/1996;
33. Piperea Gh., *Scurte considerații la un Ghid al Comisiei Europene privind interpretarea și aplicarea Directivei clauzelor abuzive (și câte ceva despre scenariile legale ipocrite)*, în Revista Română de Drept Comercial nr. 1/2020;

34. Ștefănescu Br., I. Tr. Ștefănescu, *Corelații între răspunderea administratorilor-salariați potrivit Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și răspunderea acestora conform Legii nr. 53/2003 – Codul muncii*, în Revista Dreptul nr. 2/2006;

35. Ștefănescu I. Tr., Ș. Beligăreanu, *Natura raportului juridic dintre societățile comerciale și administratorii sau directorii acestora*, în Revista Dreptul nr. 8/2008;

36. Tec L. M., *Obligația de loialitate a administratorului față de societate și asociați/The loyalty obligation of the director towards the company and shareholders*, în Revista romana de drept comercial nr. 1/2020;

37. Todică C., *Controverse în legătură cu sancțiunile aplicabile în cazul răspunderii administratorului pentru fraudă comisă în dauna societății comerciale*, în Revista Dreptul nr. 12/2011;

38. Todică C., *Controverse privind revocarea administratorului societății comerciale și limitele controlului judecătoresc asupra acestei măsuri*, în Revista Dreptul nr. 1/2012;

39. Tudor V., *Considerații privind răspunderea penală în domeniul infracțiunilor contra siguranței circulației care privesc împiedicarea sau îngreunarea circulației pe drumurile publice*, în Revista de Management și Inginerie economică, Nr. 3/2020;

40. Tulească L., *Răspunderea administratorilor pentru insolvabilitatea societății (comerciale) în condițiile art. 252 alin. (2) din Codul de procedură fiscală*, în Revista Română de drept comercial nr. 1/2020;

41. Țelea A.N., *Considerații privind transplantul juridic al instituției răspunderii patrimoniale a administratorului societății aflate în dificultate economică și business judgment rule*, în Revista Universul Juridic nr. 7/2019;

42. Vasile S., *Aspecte teoretico-practice privind regula bunei judecăți în luarea deciziei de afaceri (business judgment rule) și aplicabilitatea acesteia în legislațiile diferitelor state*, în Revista Universul Juridic Premium, Nr. 5/2017;